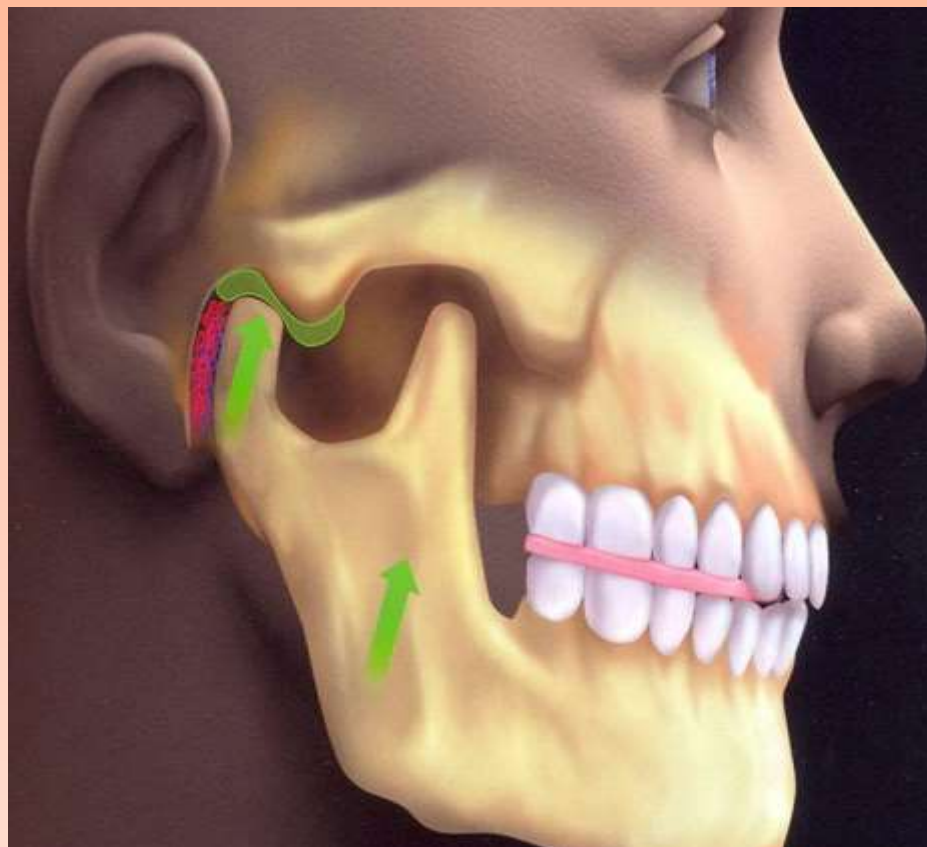

ПОРОЖНИНА РОТА.

ЗУБО-ЩЕЛЕПНА СИСТЕМА

- *Ротова порожнина (cavitas oris, s. stoma (гр.).*
- *Ротова порожнина має 2 частини:*
- *присінок ротової порожнини (vestibulum oris);*
- *власне ротова порожнина (cavitas oris propria).*

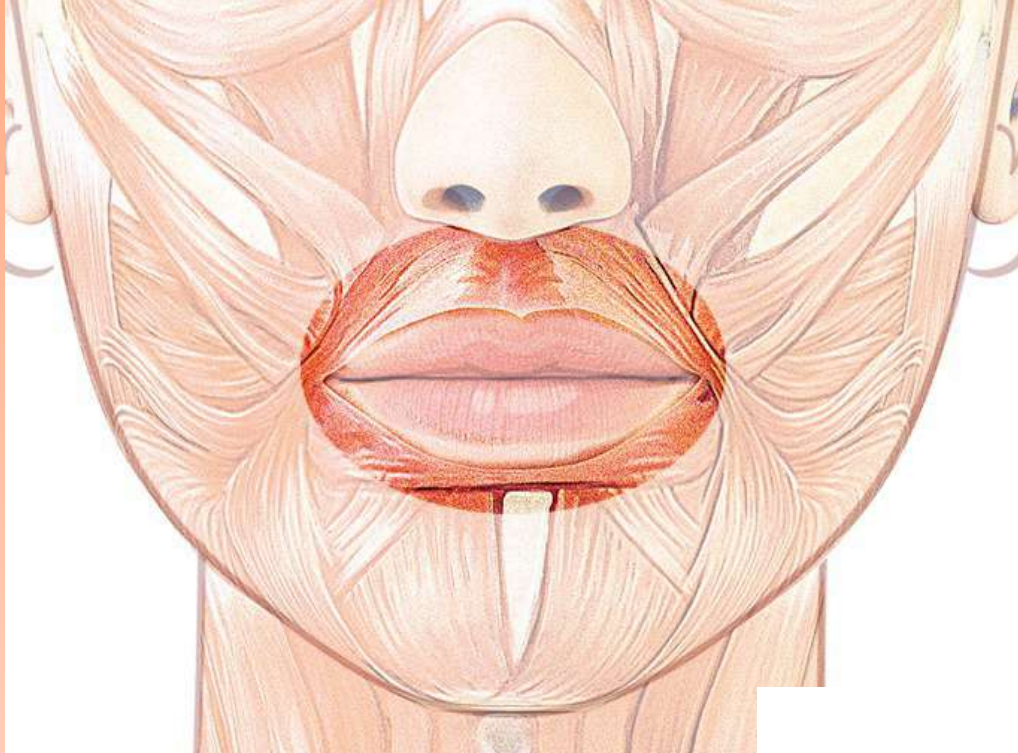

vestibulum oris - вертикальна дугоподібна щілина, обмежена губами та щоками, зсередини - верхнім та нижнім рядами зубів та яснами.

Власне ротова порожнина обмежена верхньою та нижньою стінками. Верхня стінка — це піднебіння (palatum, s. uvanos (гр.). Розрізняють:
–*тверде піднебіння (palatum durum), утворене кістковим піднебінням і слизовою оболонкою, яка вкриває кісткове піднебіння;*
–*м'яке піднебіння (palatum molle), утворене м'язами та слизовою оболонкою, яка вкриває м'язи.*

*За формою розрізняють
виступаючі губи (procheilia),
помірно виступаючі (ortoscheilia)
запавши (opisthoscheilia), які спостерігаються у літньому віці
внаслідок випадіння зубів.*

*Дуже збільшені губи називаються macroschilia, а зменшені –
microscheilia.*

Ясна мають 2 частини:

- ясенний край (margo gingivalis), що прилягає до шийки зуба;***
- альвеолярну частину, яка доходить до перехідних складок***

Ясенна борозна - щілина глибиною 0,2 -2 мм між поверхнею зуба та прилеглим до нього вільним краєм ясен. Дно ясенної борозни знаходиться на рівні шийки зуба. Епітелій борозни переходить на поверхню зуба і щільно фіксується до неї, запобігаючи проникненню інфекції в періодонтальні тканини.

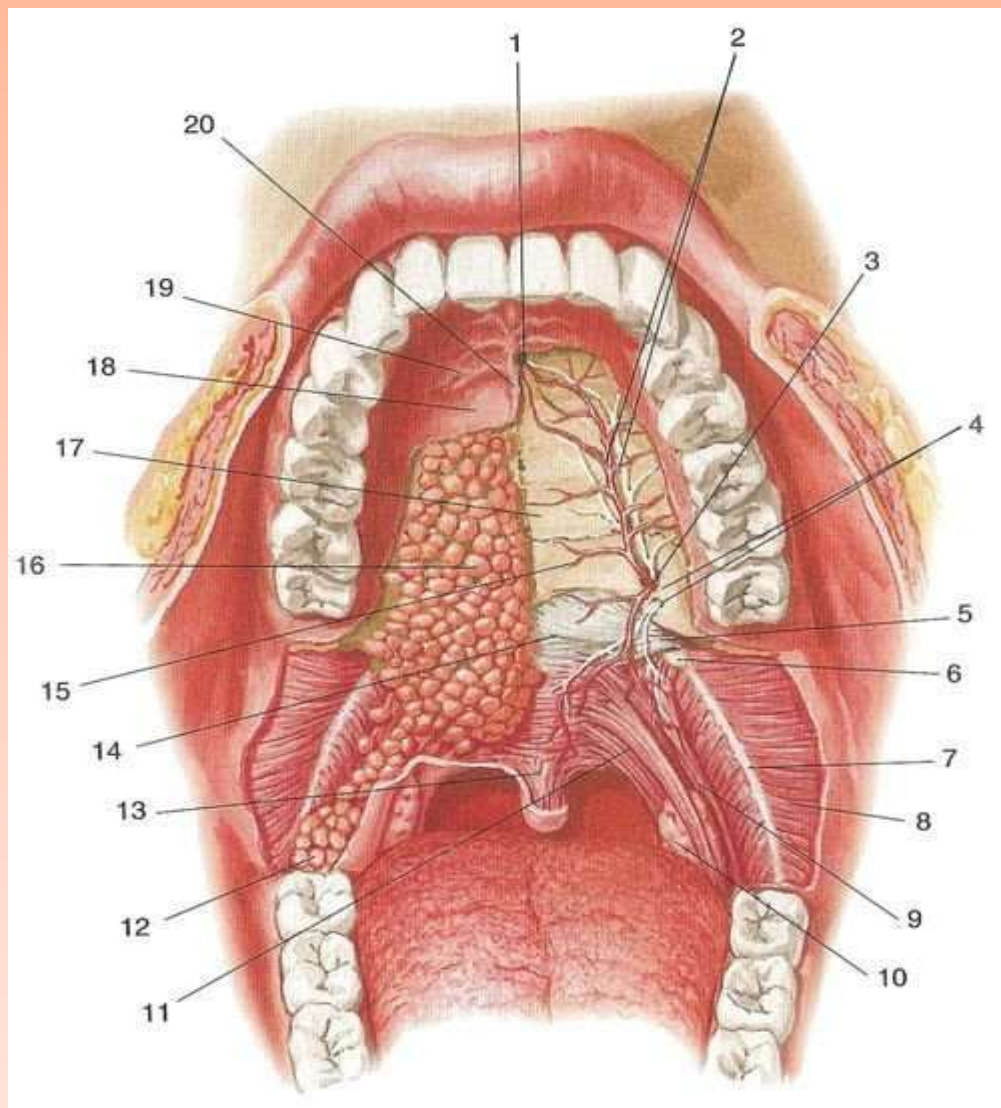
ЗВ'ЯЗКИ

- загальна циркулярна зв'язка зубів – з'єднує зуби між собою. Основою зв'язки є циркулярні волокна (fibrae circulares) – колагенові пучки, які охоплюють зуб з усіх боків та зміцнюють ясна на шийці зуба
- альвеолярно-ясенні - йдуть від окістя альвеолярних відростків до ясен і зумовлюють їх нерухомість
- міжсосочкові - з'єднують вестибулярний та ротовий ясенні сосочки
- перехресні міжзубні пучки між краями сусідніх міжальвеолярних перегородок, які фіксують ясенні сосочки в кістки
- медіодистальні міжзубні - від ясен до окістя міжальвеолярних перегородок
- кругові верхівкові - з'єднують краї ясен з верхівкою альвеолярних відростків.

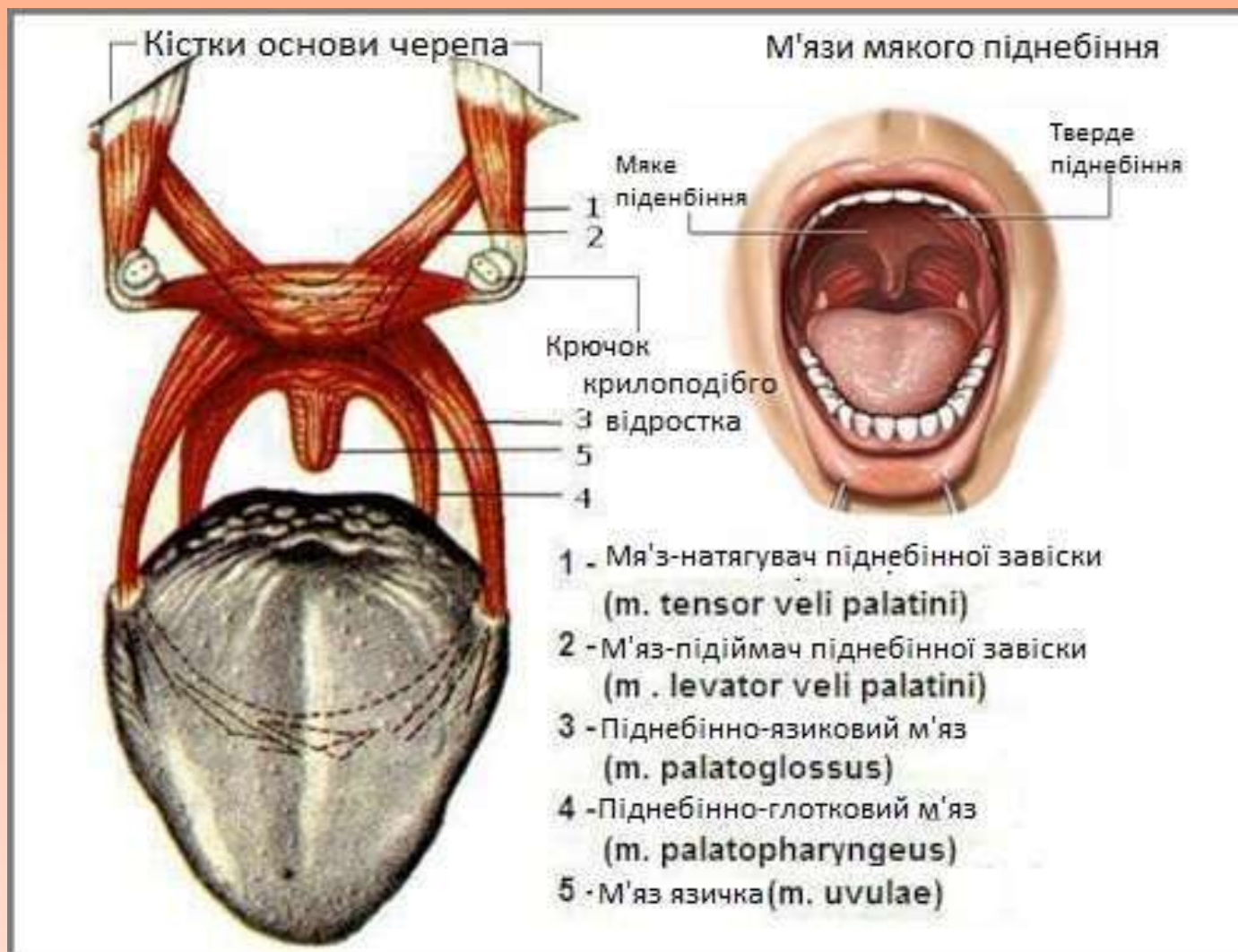
ТВЕРДЕ ПІДНЕБІННЯ (PALATUM DURUM)

Його кісткову основу формують піднебінні відростки верхніх щелеп і горизонтальні пластинки піднебінних кісток. Слизова оболонка твердого піднебіння товста і щільно зрощена з окістям. Вона вкрита багатошаровим плоским незроговілим епітелієм, у який врастають високі сполучнотканинні сосочки власної пластинки. Власна пластинка слизової оболонки містить багато колагенових волокон, які вплітаються в окістя.

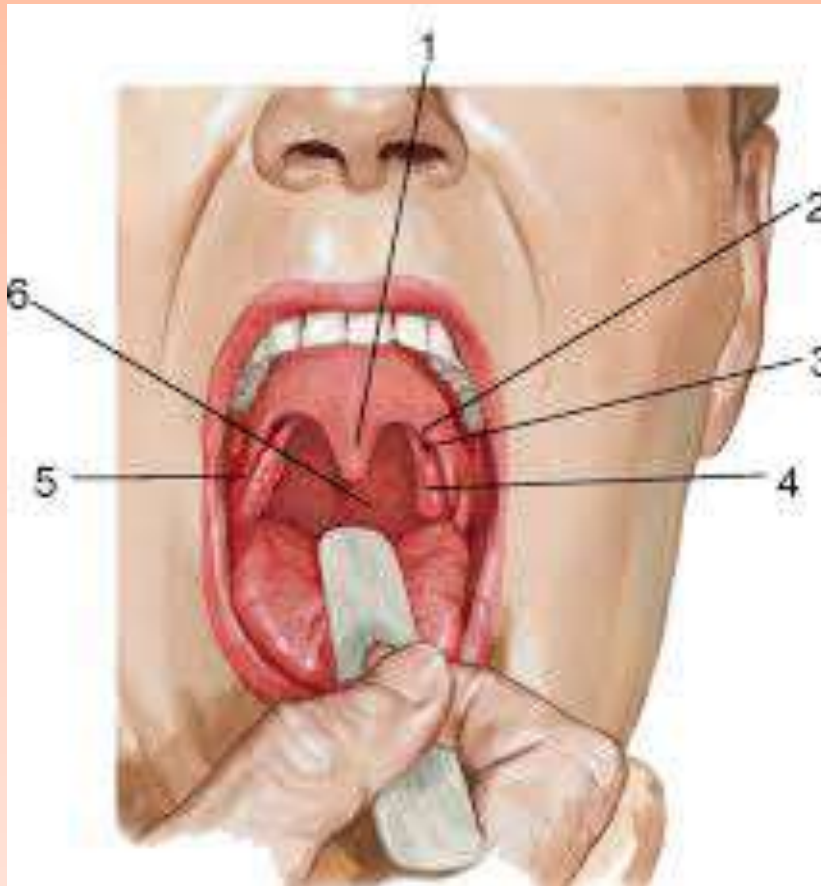
Тверде піднебіння має чотири ділянки: жирову, залозисту, крайову і ділянку піднебінного шва.

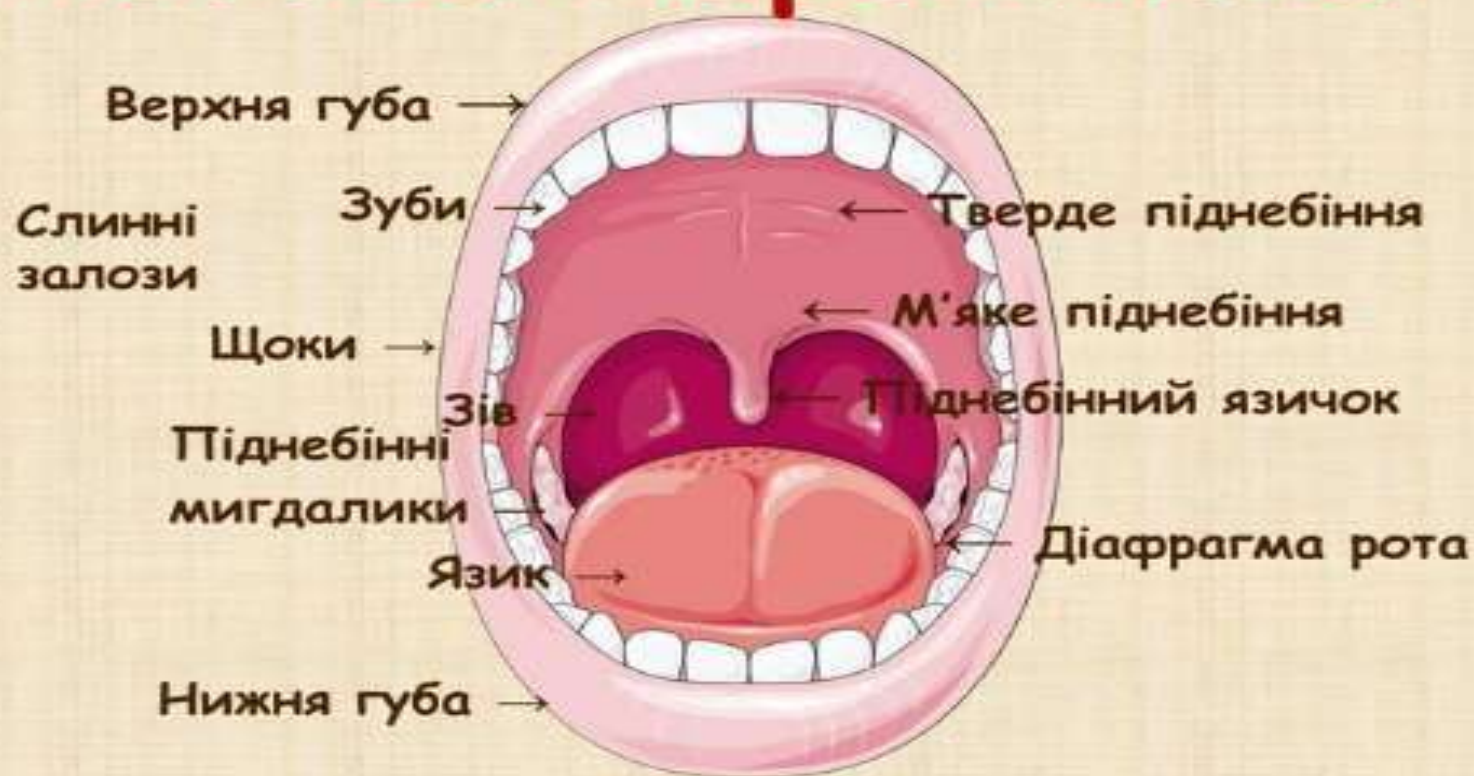
Уздовж серединної лінії твердого піднебіння епітелій утворює потовщення – піднебінний шов (*raphe palati*), від передньої частини якого відходять в обидва боки кілька (2–6) поперечних піднебінних складок (*plicae palatinae transversae*), які краще виражені у дітей. Попереду піднебінного шва розташований різцевий сосочок (*papilla incisiva*).

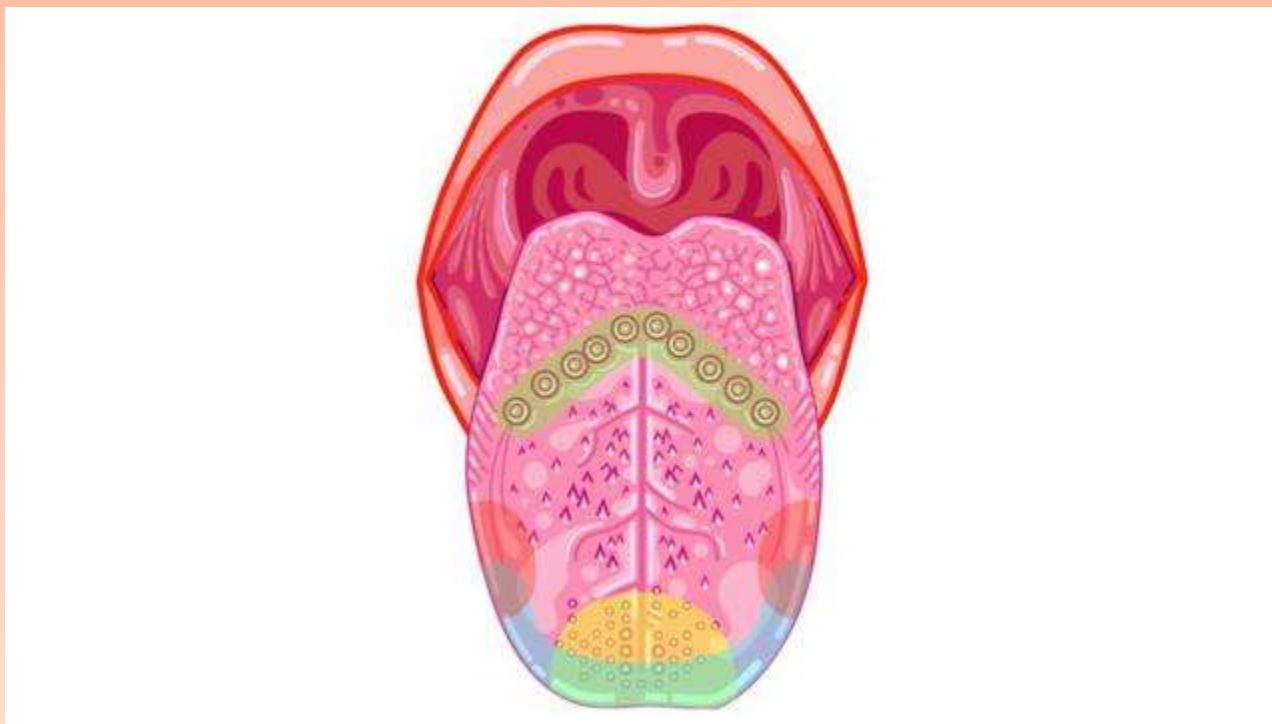
Перешийок зів (isthmus faucium), обмежений зверху піднебінною завісою, знизу коренем язика, з обох боків - двома (передньої та задньої) складками слизової оболонки - дужками.

Ротова порожнина

- **Язык** (*lingua*, s. *glossa* (гр.))

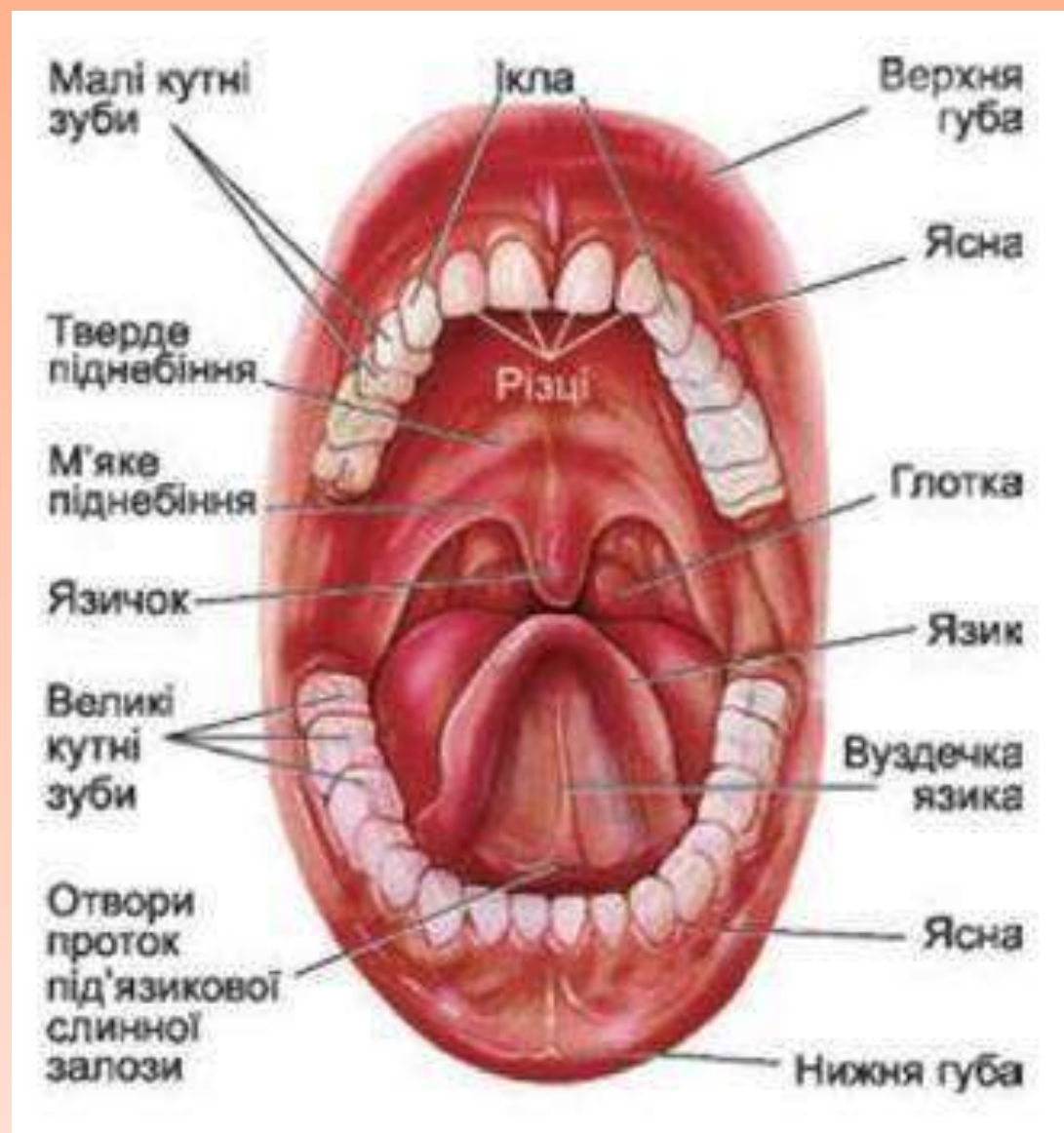
Складка, розташована по серединній лінії і спрямована від нижньої поверхні язика до заднього краю ясен нижньої щелепи, - вуздечка язика (frenulum linguae); парна бахромчаста складка, що йде паралельно краю язика; і закінчується поблизу вуздечки язика під'язичним сосочком.

м'язи язика діляться на власні, або внутрішні, пучки яких починаються і закінчуються в товщі язика (верхній і нижній поздовжні, поперечний і вертикальний) і м'язи, які починаються на кістках скелета і влітаються в язик - підборідно-язиковий, під'язиково-язиковий, шило-язиковий). Перша група м'язів змінює форму язика, друга – його положення.

Зуби, dentes, odontos - представляють окостенілі сосочки слизової оболонки, що служать для механічної обробки їжі. Філогенетично зуби походять з риб'ячої луски, що ростуть по краю щелеп і набувають тут нових функцій. Зуби людини відносяться до гетеродонтних (неоднакова форма зубів) та текодонтних (розташовані в альвеолах щелеп) систем. За життя людини зуби замінюються один раз – дифіодонтний тип. Спочатку у людини функціонують тимчасові (молочні) зуби, які поступово замінюються постійними зубами.

● **За формою зуби поділяють на:**

—*різці (dens incisivus) мають один корінь, клиноподібну форму коронки, зокрема коронка верхніх різців має форму лопаточки, нижніх — долота;*

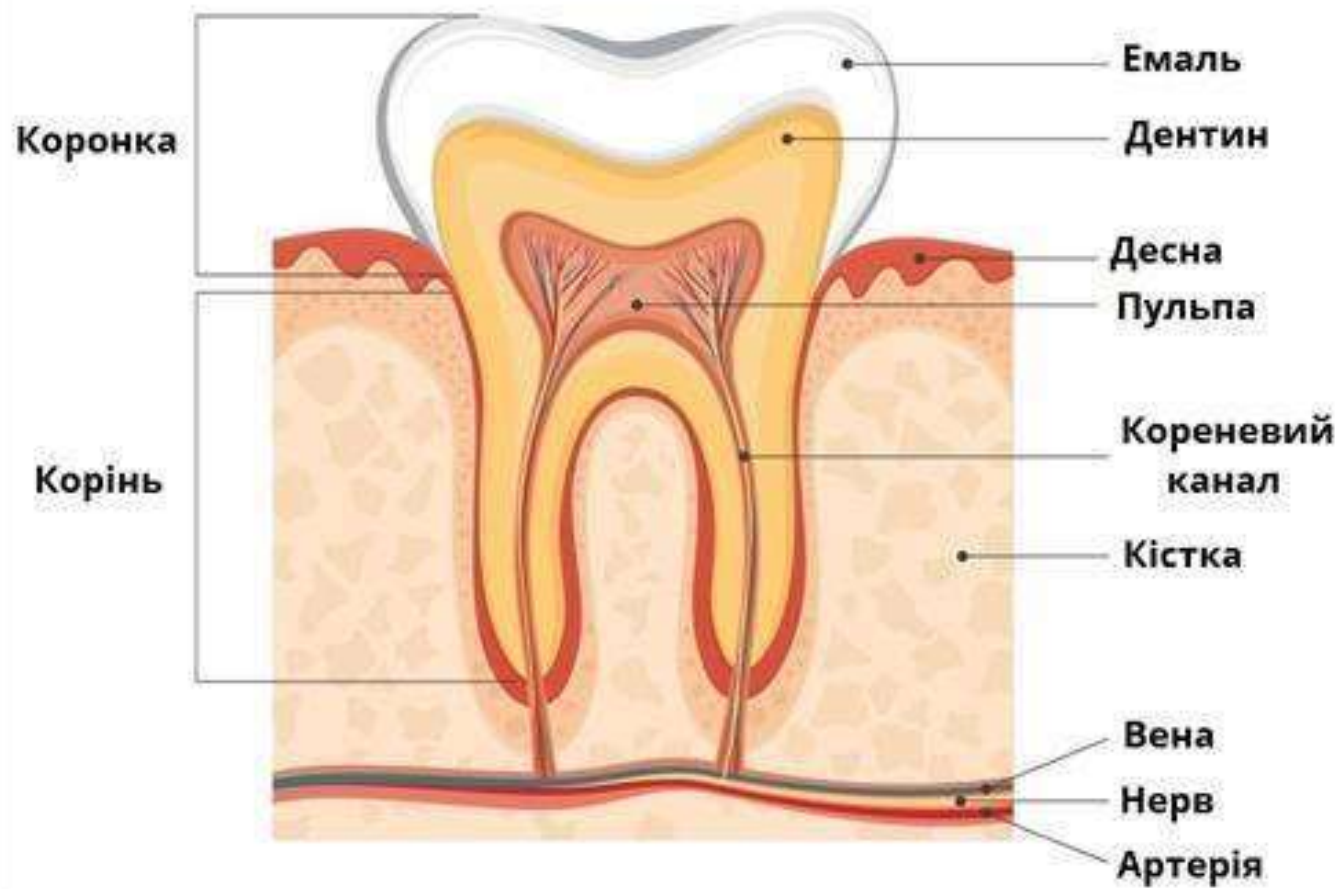
—*ікла (dens caninus) мають один корінь, конусоподібну форму коронки;*

—*премоляри (dens premolaris): верхні премоляри мають роздвоєний корінь, на горизонтальному зрізі коронка їх овальної форми; горбочки майже однакові; нижні премоляри мають один корінь, на горизонтальному зрізі коронка їх круглої форми, вестибулярний горбочок великий, оральний — менший;*

—*моляри (dens molaris): верхні моляри мають три корені (два вестибулярні та один оральний), ромбоподібну форму коронки; нижні моляри мають два корені, квадратну форму коронки.*

Будова зуба

Середні терміни прорізування молочних зубів

Присередні різці	6-9 міс.
Бічні різці	9-12 міс.
Перші кутні зуби	12-15 міс.
Ікла	17-20 міс.
Другі кутні	21 -24 міс.

Терміни і порядок прорізування постійних зубів

Зуби	Термін прорізування (роки)	
	Нижня щелепа	Верхня щелепа
Медіальний різець	6-7	7-8
Латеральний різець	7-8	8-9
Ікло	9-10	11-12
1 малий кутній зуб	10-12	10-11
2 малий кутній зуб	11-12	10-12
1 великий кутній зуб	6-7	6-7
2 великий кутній зуб	11-13	12-13
3 великий кутній зуб	12-26	17-21

Будь-яке співвідношення між зубними рядами під час руху нижньої щелепи називається **артикуляцією (articulatio)**. Коли між зубами верхньої та нижньої щелеп є контактні точки, таке співвідношення називається **оклюзією (occlusio)**.

Розрізняють **центральну, передню та дві бічні - праву та ліву оклюзії**.

Центральна оклюзія - серединне змикання зубних рядів та контакт зубів-антагоністів.

При передній оклюзії - серединне змикання зубних рядів, але нижній зубний ряд висунутий.

Бічна оклюзія зміщення нижньої щелепи вліво або вправо.

Прикус (mordex) – це співвідношення зубних дуг у центральній оклюзії.

Розрізняють фізіологічний та патологічний прикус.

Фізіологічні:

- Ортогнатія (orthos – прямий, gnatio – щелепа) – є невелике перекриття різцями верхньої щелепи зубів нижньої щелепи
- Прогенія (pro – вперед, genion – підборіддя) – різці нижньої щелепи перекривають зуби верхньої щелепи
- Біпрогнатія - нахил вперед верхніх та нижніх зубів із перекриттям нижніх верхніми
- Прямий прикус - ріжучі краї верхніх та нижніх зубів контактують (збігаються) між собою.

Патологічні

- патологічна прогнатія та прогенія - надмірне перекриття щелеп*
- перехресний прикус - правильне змикання передніх зубів, але при цьому щічні жувальні горбки нижніх кутніх зубів розташовані не всередину, а назовні від верхніх*
- відкритий прикус - між верхніми та нижніми різцями утворюється щілина, контакту між ними немає*
- закритий прикус - верхні різці повністю перекривають нижні різці.*

До зубощелепного сегменту відносяться: зуб, періодонт, зубна альвеола та відповідна їй частина щелепи, вкрита яснами, судини та нерви. Межа між сегментами – це площина, проведена через середину міжальвеолярної перегородки.

Періодонт (periodontium) – це пучки сполучнотканинних волокон, які зміцнюють зуб у зубній альвеолі. Періодонт розташовується в періодонтальній щілині, обмеженій окістям зубної альвеоли і цементом зуба.

Пародонт (parodontium) – це тканини, які оточують корінь зуба. До складу пародонту входять періодонт, зубна альвеола та відповідна їй частина щелепи, вкрита яснами.

Ознаки зубів (signa dentium).

Ознака кута коронки (signum anguli coronae) - кут, який утворюється при переході вестибулярної поверхні на ближню контактну поверхню гостріший, ніж кут, який утворюється при переході вестибулярної поверхні на контактну дистальну поверхню.

Ознака кривини емалі коронки (signum curvaturae enameli coronae) - медіальна частина змикальної поверхні коронки емалі на вестибулярній поверхні кругліша, ніж дистальна.

Ознака кореня (signum radicis) визначається умовно проведеною поздовжньою віссю з його вестибулярної поверхні, починаючи з середини коронки зуба, далі по кореню зуба - верхівка зуба буде відхилена убік від осі. Відповідне (ліве, праве) відхилення вказує на бік приналежності зуба

Поверхні коронки зуба

- *оклюзійна поверхня (facies occlusalis)*
- *вестибулярна (facies vestibularis), яка в передніх зубах називається "губна поверхня" (facies labialis), а в задніх зубах - "щічна поверхня" (facies buccalis)*
- *язична (facies lingualis) на нижніх зубах, піднебінна поверхня (facies palatina) на верхніх зубах*
- *контактна поверхня (facies contacta), (facies mesialis) та (facies distalis).*

ФОРМУЛИ ПОСТІЙНИХ ЗУБІВ

Цифрова

3 2 1 2 2 1 2 3

3 2 1 2 2 1 2 3

літеро цифрова

M3 P2 C1 I2 I2 C1 P2 M3

M3 P2 C1 I2 I2 C1 P2 M3

Клінічні (розгорнуті) формули:

цифрова

8 7 6 5 4 3 2 1 1 2 3 4 5 6 7 8

8 7 6 5 4 3 2 1 1 2 3 4 5 6 7 8

літерооцифровая

M3 M2M1 P2 P1 C1 I2 I1 I1 I2 C1 P1 P2 M1 M2 M3

M3 M2M1 P2 P1 C1 I2 I1 I1 I2 C1 P1 P2 M1 M2 M3

ФОРМУЛИ МОЛОЧНИХ ЗУБІВ

цифрова

2 0 1 2 2 1 0 2

2 0 1 2 2 1 0 2

літероцифрова

m2 p0 c1 i2 i2 c1 p0 m2

m2 p0 c1 i2 i2 c1 p0 m2

Клінічні (розгорнуті) формули:

цифрова

V IV III II I I II III IV V

V IV III II I I II III IV V

літероцифрова

m2 m1 c1 i2 i1 i1 i2 c1 m1 m2

m2 m1 c1 i2 i1 i1 i2 c1 m1 m2

Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ)
прийнята повна клінічна зубна формула постійного прикусу
в іншому вигляді:

18 17 16 15 14 13 12 11
48 47 46 45 44 43 42 41

21 22 23 24 25 26 27 28
31 32 33 34 35 36 37 38

верхній правий бік позначається цифрою 1, верхній лівий - 2,
нижній лівий - 3, нижній правий - 4. Поряд вказують
порядковий номер відповідного зуба.

зубна формула молочного прикуса

55 54 53 52 51
85 84 83 82 81

61 62 63 64 65
71 72 73 74 75

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

